



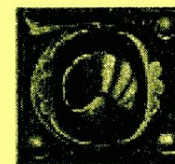
“Франко як перекладач не має в нашому письменстві рівних ani за потужністю і широтою охоплення явищ світової літератури, ani за глибиною мистецької ерудиції, ani за напруженою творчою волю, спрямованою на гранітне розширення духовних обріїв української культури”.

МИХАЙЛО МОСКАЛЕНКО,
“Нариси з історії українського перекладу”.

Іван Франко

ІНУМА ІЛІШ
КНИГА БУТТЯ
ГЕСІОД
АЛКЕЙ
САФФО
БІОН
БОРИСТЕНІТ
МУСЕЙ
ГРАМАТИК
ГОРАЦІЙ
ОВІДІЙ
ДАНТЕ
БРУНО
СЛОВО О ПОЛКУ
ІГОРЕВІМ
БОНЕРІЙ
ГАРАЛЬД
ГАРДРАДІ
ШЕКСПІР
БАЙРОН
ШЕЛЛІ
ГЮГО
ВЕРЛЕН
ГЕТЕ
ГАЙНЕ
ПУШКІН
УКРАЇНЬКА
НАРОДНА
ПОЕЗІЯ

СКАРБНИЧКА



Переклади

Педагогічний ліцей
Кіровоградської міської ради

Іван Франко

СКАРБЮЧКА

Переклади

Кіровоград - 2006

У збірці представлені вибрані поетичні переклади Івана Франка. Тексти подаються українською, англійською та німецькою мовами.

Доробок Франка-інтерпретатора художніх творів є однією з найяскравіших сторінок українського перекладу. Попри зміну поглядів на «штуку перекладання», у скарбничці, створеній Іваном Франком, кожен може знайти для себе «дивні перли» справжнього мистецтва слова.

Тексти перекладів подаються за Зібранням творів у 50-ти тт.,
тт. 8, 9, 11-13, 35.

Вступне слово, упорядкування **Назарія Назарова**.

Верстка С.В. Ткаченка, Н. Назарова.

Ілюстрації Альбіни Явдокимової.

Науковий керівник Л.О. Зубак.

В оформленні книги використані фрагменти французьких та італійських манускриптів епохи Відродження, опубліковані на сайті Британської бібліотеки www.bl.uk.

У перекладах з античних літератур текст, узятий у квадратні дужки [], доданий перекладачем для „кращого розуміння” оригіналу.

З післямови до перекладу поеми "Тбіс" Овідія:

“Перекладаю лише такі твори з чужих літератур, які, читаючи, маю враження, що передо мною відкривається новий світ чи то думок, чи поетичних образів, і хотів би своїми перекладами викликати таке саме враження в моїх читачів”.

*З передмови до збірки перекладів байок
Бонерія "Скарбничка" (в оригіналі - "Edelstein"):*

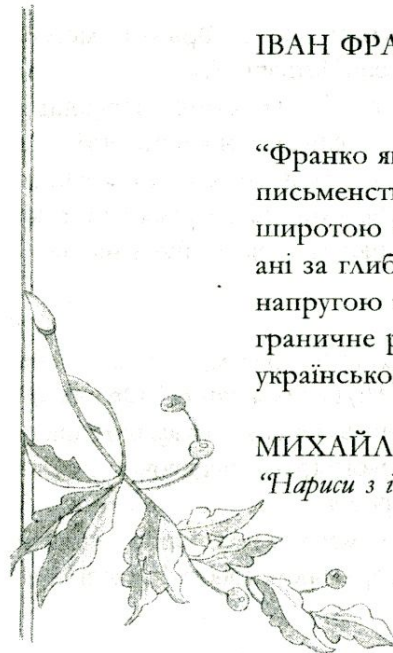
“...Я наповнив сю шкатулку виробами своєї пуги, вложив у неї, як і слід, частку своєї душі, а про решту можу не дбати”.
Львів, дня 7 серпня 1915р.

ІВАН ФРАНКО

“Франко як перекладач не має в нашому письменстві рівних ані за потужністю і широтою охоплення явищ світової літератури, ані за глибиною мистецької ерудиції, ані за напруженою творчою волею, спрямованою на граничне розширення духовних обріїв української культури”.

МИХАЙЛО МОСКАЛЕНКО,

“Нариси з історії українського перекладу”.



“Найуніверсальніший велет” українського поетичного перекладу

Широта інтересів Івана Франка має небагато аналогів у світовій культурі. По-перше, універсальні генії Ренесансу. По-друге, Гете. Останній універсальний геній.

Але, звичайно, ці аналогії досить приблизні, якщо не смішні, адже як можна порівнювати Галичину кінця XIX – початку XX століть із Флоренцією XV чи Веймаром XVIII!

Але у цьому і криється одна із людських драм Франка, адже (цитуюмо Григорія Кочура) „на українському ґрунті поет мусив бути першим громадянином, народним пророком і борцем за ідеали, які піднесуть і просвітять народ у темряві і неволі. Ось чому творець „Лиса Микити”, поеми про війну всіх проти всіх, був насамперед автором „Каменярів” і „Вічного революціонера”, співцем боротьби й особистої самопожертви. <...> В умовах Галичини ця інтимна драма борця викликала навіть звинувачення у декаденстві.”

І до сьогодні у сприйнятті творчого спадку І. Франка „молот каменярський” заступає його „тонкий різець Петrarки”.

Напевне, чадами цього „тонкого різця” і були поетичні переклади Франка, які завжди залишаються в тіні його оригінальної творчості.

Але ж генії – це люди парадоксів і погранич. Тож якщо Франко-мислитель перебуває на межі революціонера і (скажемо так) „занепадника”, то чому б генієві Франка-творця не бути на межі оригінальної та перекладної творчості?

* * *

Франко був чи не першим українським перекладачем, що мав наукові підходи до „штуки (тобто мистецтва – Н.Н.) перекладання”. Франко не був піонером у цій галузі, але він розширив вузьку стежку, що єднала нас із зарубіжними літературами, до широкого тракту передових думок і вершинних досягнень літератур інших народів.

Багато Франкових перекладів були на цьому шляху дороговказами для наступних поколінь перекладачів (це, приміром, сонети Шекспіра чи оди Горация).

А деякі залишаються неперевершеними і сьогодні („Вибір із старогрецьких поетів”).

Є й такі, що були повністю опубліковані лише через десятиліття по смерті Майстра („Венецький купець” Шекспіра).

Витоки Франкового захоплення перекладами слід шукати іще в роки навчання в гімназії, коли він у віці 17-18 років перекладає першу пісню („спів перший”) гомерової „Одіссеї”, або, читаючи німецький та польський переклади „Божественної комедії” Данте, мріє про створення власної „Дантівської антології”.

Свої погляди на значення і основні правила художнього перекладу Франко висвітлює у статті „Каменярі. Український текст і польський переклад. Дещо про штуку перекладання”: „Переклади чужомовних творів, чи то літературних, чи наукових, для кожного народу являються важним культурним чинником, даючи можливість широким народним масам знайомитися з творами й працями людського духу, що в інших краях у різних часах причинялися до ширення просвіти та підіймання загального рівня культури. Добрі переклади важних і впливових творів чужих літератур у кожного культурного народу, починаючи від старинних римлян, належали до підвалин власного письменства.” (Тут і далі цитати подаються зі збереження лексичних особливостей оригіналу, а назви творів та імена авторів – у транскрипції перекладача. — Н.Н.). Далі Франко розглядає переклад „Каменярів”, здійснений С. Твердохлібом, і в своєму аналізі обстоює адекватний художній переклад у гармонічній єдності форми і змісту.

Іван Якович писав до своїх перекладів чільних творів світової літератури ґрунтовні передмови, які часто переростали у захоплюючі наукові розвідки. Наприклад, у вступній статті до „Венецького купця” Шекспіра досліджена генеза сюжету цієї комедії ще від часів Давнього Єгипту, що, звичайно, не було до цього зроблено жодним шекспірознавцем.

Часто Франко звертався до своєрідного жанру наукової розвідки, де тексти з біографічною чи літературно-критичною інформацією чергувалися з авторськими перекладами поезій. Наприклад, у книзі „Данте Алігері. Характеристика середніх віків. Життя поета і вибір із його поезій” (1913) уміщена майже повністю „Божественна комедія”, сонети і канцони із „Нового життя”. Цей перелік можна продовжити книгами подібної композиційної структури – „Вавилонські гімни та молитви”, античні студії

„Гесіод та його твори”, „Дещо про Орфея та приписувані йому твори”, „Алкей та Сафо”, „Публій Овідій Назон у Томіді”.

Франковий час, безперечно, наклав специфічний відбиток на його переклади. Приміром, деякі з них мали суто просвітницький характер, і краси оригіналу дещо стиралися. Для перекладів із мало поширених або давніх мов Франко іноді користувався німецьким, французьким, рідше – англійським джерелом (так були перекладені староарабська лірика „Тисяча і однієї ночі”, вавилонські гімни та молитви, поезія татарського хана Газі-Гірея). Крім того, при тодішній неусталеності норм літературної мови, Франко черпав слова із навколишніх локальних говірок, і тепер читачеві необхідні спеціальні пояснення не тільки лексичного, але й граматичного характеру. Але цікавий факт: з часом Франко відмовляється від таких локальних мовних особливостей, і намагається привести мову своїх перекладів до норм „великої” України.

Але названі „зауваги” видаються тільки незначними деталями при порівнянні з масштабністю роботи, високою майстерністю і натхненністю відтворення. За нашими підрахунками, у 8–13 тт. 50-томного Зібрання творів Івана Франка вміщені переклади та переспіви творів 140 авторів (не враховуючи безіменних) із більш ніж 25 літератур.

Тож спробуємо ввести вас, читачу, у світ поетичного перекладу Івана Франка.

Перекладач мав широкі зацікавлення в античній літературі, і повертався до давньогрецької та давньоримської літератур протягом усього життя.

До монументальних робіт у перекладах із давньогрецької належать „Діла і дні” (поема про річний цикл польових робіт селянина) та „Теогонія” („Про походження богів”) Гесіода (VIII-VII ст. до н.е.), 3 трагедії Софокла (V ст. до н.е.).

Але чи не найяскравішою нам видається антологія „Вибір із старогрецьких поетів”, яка з’явилася у рукописі влітку 1915 і за життя поета не виходила друком. „Вибір...” охоплює дванадцять століть (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.), 232 твори 64 авторів (загалом – бл. 7 тис. поетичних рядків). В античній поезії не використовувалися рими, і те, що Франко часто звертається до них, може здатися фривольністю. Але в 1915 році це не впадало в око.

„Вибір...” не втратив актуальності і нині.

Хіба може зблякнути любовний пал Саффо (VII ст. до н.е.):

*Видається мені, мов з богами рівня,
Муж, що супроти тебе засяде
І, схилившись, слухати буде твою
Мову солодку.
Той чаруючий сміх, що аж серце мос
В грудях жахом раптовим сповняє,
Той твій вид, що від нього у горлі мені
Дух запирає...*

І так само не може залишити байдужим майже пророча епіграма-сповідь Палладаса Александрійця, що жив у V ст. н.е. і вже усвідомлював неминучий відхід великої „аполлонічної” античної цивілізації в небуття:

*Ми не померли ще, сини Еллади,
Та доля потоптала нас давно.
Ще сніться декому з нас життєві принади,
Та дійсність наша лиш одне багно...*

*Нам сниться ще, щось робим, ходим,
Хоч за тим всім ніяка нам надія;
Ще сниться нам, та се вже не життя,
А лиш одна жахлива мрія.*

Ми показали лише окремі зразки із великого спектру поезії цієї антології.

Століттям пізніше від Палладаса жив інший грецький поет – Мусей Граматик, автор поеми „Геро і Леандр” – романтичної історії таємного невгасимого кохання дівчини Геро і хлопця Леандра, які жили по різні боки Геллеспонту, і Леандр, щоб потрапити до спальні коханої, мав щоночі перепливати протоку, орієнтуючись на смолоскип („факлю”), який тримала в руках Геро. Відгомони цієї поеми бачимо в однойменній баладі Шіллера, в поезії Байрона.

У перекладах із латини головне місце посідає Публій Овідій Назон (43 до н.е. – бл. 18 н.е.). Останній поет золотого віку імператора Августа, автор знаменитих геніальних „Метаморфоз”, він потрапив у неласку цезаря (як уважають, через еротичні „Любовні елегії” та „Науку кохання”), і у віці 50 років був засланий до міста Томи на південно-західному узбережжі

Чорного моря. Саме останньому періоду життя і творчості поета і присвячена розвідка Франка "Публій Овідій Назон у Томіді". У той час Овідій зустрічався із гетами – плем'ям, що, на думку Франка, мало бути спорідненим із сучасними слов'янами. Тому у своїй розвідці Франко перекладає майже всі твори поета періоду заслання ("Скорботні елегії", "Листи з Понту"), а також поему-прокляття "Ібіс" (від назви єгипетської священної птиці), яка адресована ймовірному винуватцю поетового заслання. Щодо останньої поетової поеми, то її всі дослідники творчості "співця любовців" вважали естетично недовершеним плодом згасання таланту колись великого митця. Але Франко і тут виявляє нову грань: на його думку, "Ібіс" є останнім великим твором великого генія, криком його зболілої душі, позбавленої найдорожчого – рідні й Вітчизни.

* * *

У середньовічній поезії Франка (крім того, що він переспівував "Слово о полку Ігоревім", німецьку та норвезьку поезію XII-XIII ст.) найбільше цікавила її центральна постать – Данте Аліг'єрі. Особливо багатим на переклади з Данте було останнє десятиліття Франкового життя. Результатом цієї роботи була книга "Данте Аліг'єрі...", про яку згадувалося раніше. У перекладі "Божественної комедії" виявляються тенденції, теж згадувані на початку статті. Франко не зберігає римування оригіналу, і Дантові терцини перетворюються на рядки неримованих п'ятистопних ямбів, розбитих на тривірші. Причиною цьому є те, що Франко перекладав, "дбаючи особливо про можливу близькість до оригіналу".

* * *

Ще в кінці 70-их - на поч. 80-их рр. XIX ст. Франко починає перекладати з англійської мови. Спочатку романтиків. Потім – дещо з творів титана Ренесансу Вільяма Шекспіра.

Деякі з 11 перекладених ним сонетів великого англійця і сьогодні дають велике естетичне задоволення. Напр., 66 сонет – інвектива проти несправедливостей цього світу. У різний час його відтворювали українською Д. Паламарчук, Д. Павличко, І. Костецький, російською – С. Маршак, Б. Пастернак.

Франко використовує шестистопний ямб, тоді як в оригіналі бачимо традиційний сонетний ямбовий п'ятистопник. Але цезура після третьої стопи, що з'являється в перекладі, уповільнює темп і надає сонетові ще

розпачливішої інтонації. "Працівник" у другому рядку, а також "добрий" і "ледар" дванадцятого – це вже намічений в загальних рисах соціальний конфлікт, який відповідає загальному пафосу оригіналу – протесту проти всіх проявів людської несправедливості (і соціальної – в тому числі). В оригіналі початкові слова "Tired with all these..." ("Стомлений цим усім...") повторюються і на початку заключного двовірша, надаючи тим самим сонету завершеності. Франкове ж "Не раз я кличу смерть" ледь можна вловити у віддаленому "Умер би". Але і першотвір, і переклад приходять до "гармонії любови", яка перемагає смерть і дає сили вижити у світі несправедливості та принижень.

Деякі сонети (96 і 130) переспівані без збереження сонетного розміру, чотиристопним хореем, який нагадує ритми української народної пісні. 1912 роком дагується переклад шекспірової комедії "Венецький купець", який став доступний широкому колу дослідників тільки в 60-их роках XX ст., після посмертної публікації.

* * *

Кінець 70-их - поч. 80-их рр. XIX ст. можна умовно назвати періодом англійського романтизму у перекладній творчості Франка, тому що саме тоді з'являються переклади з Байрона, Шеллі, Мура і Гуда.

Серед них варто виділити драматичну поему ("містерію") Байрона (1788-1824) "Каїн", українську інтерпретацію якої створив Франко у віці 23 років, у 1879, набагато раніше від російського перекладу І. Буніна (1903). Франків переклад можна назвати напів-юнацьким (п'ятистопні ямби відтворено не надто вміло і т.д.), але при цьому слід пам'ятати, що цей юнак був генієм. Люцифер показує Каїнові простори Всесвіту, і смертний, вражений своєю мізерністю на тлі цього безміру, своїм вигуком стверджує, що не все у ньому тлінне: "My thoughts are not in this hour Unworthy what I see, though my dust is...". І нехай бунінський Каїн майже дослівно вторить Байрону: "Мысль моя Достойна вас, хоть прах и недостоин." Франко ще більше підсилює романтичний конфлікт, і цим вигуком кидає виклик Вічності: "Хоч я прах, Та мисль моя безсмертна."

* * *

Галичина належала до володінь Австро-Угорщини, і пануючою культурою все таки була німецькомовна. Але, звичайно, тільки з цієї

причини Франко не міг так багато і плідно працювати над перекладами із німецької літератури, головню ж – з Гете.

1882 року Франко видає окремою книгою свій переклад першої частини "Фауста" ("Фавста"). Необхідно зауважити, що, як це видно з передмови, його метою було дати "Фауста" не тільки західноукраїнській читаючій громаді, але і наддніпрянцям теж.

Потім в інтерпретації Франка побачили світ: третій акт другої частини архітвору Гете, названий перекладачем "Гелена і Фавст" (1882) – в цьому акті розповідається про фаустове кохання до чарами оживленої античної красуні Гелени, через яку в давнину розгорілася Троянська війна – та поема з народного німецького життя "Герман і Доротея" (над нею Франко працював у 1912-13 рр.).

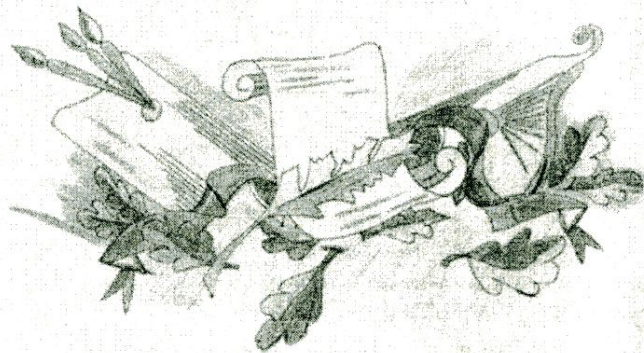
За словами українського перекладача Григорія Кочура, серед інших українських письменників "може, найближче знав і відчував Гете наш *найуніверсальніший велет* (курсив мій – Н.Н.), автор українського варіанту "Рейнеке Лиса", перекладач "Фауста" і "Прометей" Іван Франко". Напевно, слова "*найуніверсальніший велет*" ужиті тут Кочуром зовсім не випадково. Адже Гете називають останнім *універсальним генієм*.

Аналогія виникає сама собою.

Але відчуття історичного такту та культурної співмірності примушують визнати слова "*найуніверсальніший велет*" такими, що чи не найточніше відповідають Франковій геніальності.

Назарій Назаров

Переклади



ШУМЕРСЬКОЇ
ПОЕЗІЇШУМА ЕПІК
("КОЛИ ВГОРІ"
ПОЕМА ПРО
СОТВОРЕННЯ
СВІТУ)

ПЕРША ТАБЛИЧКА

Коли вгорі не звалось ще небо,
земля внизу не мала ще імення,
коли Апсу, найперший, що її сплотив,
і Тіамат, прамати, що зродила їх,
змішали свої води докупі,
коли ще трохи не спалгалися
і тросникова гушавина ще не існувала;
коли з боїв ніхто ще не почався,
ім'я не називалося, доля не судилася,
тоді були утворені боги,
повстали перші Лягму й Лягаму.
А як вони стали великі,
були утворені Аншар і Кішар.

На початку, коли Бог сотворив небо і землю,
А земля була видіма й неупорядкована,
І п'ятьма лежала на морі, і дух Божий сидів на водах,
Тоді сказав Бог: "Нехай буде світло!"
І сталося світло.
І бачив Бог, що світло було добре.
Тоді Бог розлучив світло від п'ятми.
Бог назвав світло днем, а п'ятму назвав ніччю.
І зробився вечір і ранок - перший день.
Бог мовив: "Нехай буде твердь між водами
І нехай розлучить води одні від одних".
І так сталося.
Так зробив Бог твердь
І розлучив воду під твердю від води над твердю.
І Бог назвав твердь небом.
Так зробився вечір і ранок - другий день.
Бог мовив: "Нехай збереться вода
Під небом на однім місці, щоб було видно сушу".
І так сталося.
І Бог назвав сушу землею, а зборище води назвав морем.
І бачив Бог, що се добре...

З ДАВНЬО-
ЄВРЕЙСЬКОЇ
ПОЕЗІЇ

КНИГА БУТТЯ

ДІЛА І ДНІ
<ЖНИВА>

"Як лиш сузір'я Плеяд, донь Атланта, здіймається вгору,
Час починати жнива; а сівбу - як вони вниз заходять.
Сорок днів і сорок ночей їх в кожному році не видно,
Потім у протязі року вони знов ясніють на небі,
І тоді час вам залізо острить". Старе правило се
хліборобське,
Чи хто близь моря живе, чи в ярах серед гір, чи в долині
Здалека від хвиль морських має лім серед шль плодовитих.
Голий нехай сіє муж, голий також повинен орати,
Голий і жати, коли хоче в час відповідний зібрати
Дари благі Деметери, аби йому в пору допіану
Все достигало й аби його голод не гнав поміж хати
Жебрати й хліба просить в переднівку, так як ти до мене
Осьде прийшов...

Донеси додому, гонче:
Спас життя своє Алакей,
Та щита не уберіг він
Для потіхи лиш додам:
"Щит його довісять нині
Переможці-афіняни
В Сігейоні, в славнім храмі
Синьоокої богині!"

Видається мені, мов з богами рівня,
Муж, що супроти тебе засяде
І, схилившись, слухати буде твою
Мову солодуку.
Той чаруючий сміх, що аж серце мое
В грудях жахом раптовим сповняє,
Той твій вид, що від нього у горлі мені
Дух запирає.
На моїм язичі завмирають слова...
Ледаче чутний огонь мене всю пробіга...
Гасне світло а очах, і ще й вуха мені
Шум заглушає.
Обливаюся потом, і дроз мене всю
Потряса, жовкну вся, як зів'яла трава...
І здається, - маленька хвилина, і я
Впаду мертва.

З АНТИЧНОЇ
ПОЕЗІЇГЕСІОД
(кінець 8 -
1ша пол.
ст. до н.е.)*
ІКЕИ
(вл. 626-622 -
після 580 рр.
до н.е.)*
САПФО
(вл. 610 - бл.
580 рр. до н.е.)

З АНТИЧНОЇ
ПОЕЗІЇ

БІОМ
БОРИСТЕНІТ
(III ст. до н.е.)

КВІНТ
ГОРАЦІЙ
ФЛАКК
(65-8 рр. до н.е.)

QUINTUS
HORATIUS
FLACCUS

НА СМЕРТЬ АДОНІСА

(фрагмент)

Оплакуй Адоніса, пісне!
Відпів наш прекрасний Адоніс.
Не плач уже більш, Афродіто,
За своїм коханцем у гаю!

Ось глянь лиш, на твоїй постелі
Лежить весь поблідлий Адоніс!
І по смерті ще він прекрасний,
Немовби не вмер, а заснув лиш.

Покладай на м'якій перині,
Де спав він звичайно з тобою,
Де в сні він звичайно святому
Твій був невідлучний товариш.

Покладай на тій ліжку блискучім,
Що золотом сяє, й попробуй,
Хоч так він поблід, покохати
Ще раз Адоніса свого!

ДО АПОЛЛОНА

(Ода, I, 31)

О що просить святого Аполлона,
Співцю? О що молить, вино нове
Ляючи із чаші? Не о живо
Буйне в Сардинії півдній -
О скот товстий в Калабрії гарячій,
О золото й слонів індійських кість,
Не о лани, що річка Ліріс
Спокійна мовчки підлива.
Най ріже виноград каленським серпом,
Кому дала се доля; най купець -
Багач вино п'є з чар, набуто
За виріб Сирії взамін -
Богам, знать, милий він; три й штири рази
До року хвилі атлантицькі рве
Й здоров верта; я їм оливки,
Цикорію й ніжні мальви.
Даруй мені, молюсь, Латони сину,
Свого в здоров'ї поживать, з умом
Погідним, старість не безславне
Прожить, з рук цитри не пустити.

ГЕРО Й ЛЕАНДЕР

(фрагменти)

Факлю, богине, співай, потасної свідка любові
Й мужа, що сила любови його через воду носила,
І зв'язок в пштьмі - його й раз не бачила вічна Еоя,
І про Абіда та про Сест співай, де був нічний шлюб Герони.

Сест протилежний Абіду, сусідні міста, лиш їх ділить
Море. Ось Ерос наї'яв лук свій і пустив по одній стрілі
В кожда з тих міст, і як стій запалали [огнями любові]
Тут молодець, діва там. Молодець, любови гідний, Леандром
Звався, Героною же називалася діва пвітуча.

Мовив отсеє і зняв із прегарного пла руками
Оліж фалдисту свою й обв'язав крут висків її міцно,
Потім із берега скік і в солоную кинувся воду,
В той бік кермуючи все, де блискачя факля горіла,
Сам і гребеш, і стерник, і своє йому власне човенце.
Але Геро, що на острій вежі світло вгору високо держала,
Часто його закривала плащем, коли вітер злорадно
Відси чи відти дмухнув, поки врешті Леандер до Сеста
В затишний залив на край по великому труді добився.
Зараз у вежу ввела і, ще поки дійшла враз до входу,
Мовчки рам'ям обняла юнака, що, знай, дихав глибоко
І майже весь отікав від крапель із пінистого моря.
В спальні своєї куток завела його [теплий, пахучий],
Змила високу стая і оливою добре натерла,
Рожи олійком пахучим, і так морський запах прогнала.
Що по тім обняла юнака, що задиханий ще був,
Там на м'яких подушках і любовні слова промовляла:
"Милий, та й витерпів ти, чого б жаден не зніс наречений.
Та й натерпів же ся ти! Годі тої води солоні
Та того запаху риб у тім глухому шум'ящому морі,
При моїм серці ось тут позабудь перебути невгоди!"
Так вона мовила, й він, не лінуючись, розперезався,
Справили спільно собі мужелюбною чин Кіфереї.

З АНТИЧНОЇ
ПОЕЗІЇ

МУСЕЙ
ГРАМАТИК
(V - VI ст.)

З АНТИЧНОЇ
ПОЕЗІЇ

ПУБЛІЙ
ОВІДІЙ
НАЗОН
(13 р. до н.е.
до 18 р. н.е.)

PUBLIUS
OVIDIUS
NASO

СКОРБОТНІ ЕЛЕГІЇ

фрагменти

(IV, 10)

Хто був отой, що його ти читаєш, потомності [пізна],
Любошів нижних співак, [від мене самого] взнай.
Родився я у Сульмоні, криниць де багато студених,
З Рима до неї дійти - дев'ять раз по десять миль.
Там я родився; та щоб знав і час ти, [коли я родився],
Консулів двох [у той день] смерть підкосила одна.
І коли се що значить, я від прадаа ордену дідиц,
Не з ласки долі у стан рипарський вскочив я сам...

(9, III)

Коли хто [з вас] іще там про пропащого спімне Назона
І ще без мене живе в Римі наймення мое,
Знайте, живу тепер у краю варварським, [мов у могили],
Над яким зорі ні раз не доторкаються хвилі.
Тут савромати крутом, дикий люда, та ще й бесси, та гети,
Що й самі імена їх мого не гідні пера.
Доки надворі тепло, ще сляк-так охоронить нас Гістер;
Доки паливе в нім вода, не допуска до війни,
Та як понура зима підійме свос мертве обличчя
І мармуровий мороз землею корою вкрива,
От тоді лютий Борей та сніжні бігунові замети
Люда на півночі гнетуть, в південні землі женуть.
Сніг лежить, не розтопя його насипив дощ ані сонце,
Вітер зате затвердить і робить вічним його.
Тож як ще перший не шез, [не раз] другий його покриває;
Часто на місці одним видно дволітні сніги.
А така сила бува розшалоого вітру, що вежи
Крепкі з землею рівня, зносить тривкі дахи.
В шуби й вовняні штани зодягаються тут від морозу.
А із цілого лица видно одні лиш уста.
А на волоссі бряжчать кожний раз бурульки ледові,
Інеєм вкрита стає біла як сніг борода.
Часто вино у збанку замерза й захова постать збана;
Тут його черпать няк, хіба на штуки рубать.
Що й говорить, що мороз позатверджує ріки й потоки,
З озера замість води лід лиш рубають крухий.
Навіть той, що не доріс мало папіроносного Нілу
Й гирлами минними у море широке вплива,
Гістер, коли затвердять вітри довгі блакитну воду,
Мерзне й погід ледову покришку в море повзе.
А де вперед кораблі йшли [бунаючно], тепер ходять пішки,
А на замерзалих струях чується стукіт копін.
Мов по новеньких ..., понад хвилі повзучі сармати,
Варвари гонять свої стада [рогатих] волів.
Може, й повірити хто не захоче, та що надгороди
Ніхто не дасть за брехню, вірити можеш мені.
Бачив ув'язнені я під ледами безмірне море,
Води недвижні гнетла ясно-блискуча кора...

БОЖЕСТВЕННА КОМЕДІЯ ПІДЗЕМЕЛЯ¹

З пісні п'ятої

<легенда про Паоло та Франческу>

Потім до них звернувся я і промовив
Отсі слова: "Франческо, твої муки
Мене до сліз гірких, святих доводять.

Скажи мені: в часи згхань солодких,
Коли й як Аморю ви піддалися,
Пізнали ще й не висловни бажання?"

Вона ж рекла: "Нема такого горя,
Як згадувать свої щасливі хвилі
В нужді, - се й твій учитель добре знає.

Коли ж ти так гаряче хочеш знати
Найперший корінь нашої любові,
Вчинно, як він: розплачуся й скажу.

Одного дня для розривки читаєм,
Як Ланселот в любові заплауавсь в сні.
Самі були ми і без злої думки.

Та раз по разу ми при тім читанні
На себе зиркали і червоніли,
Аж уступець один нас переміг:

Ми прочитали, як бажаний усміх
Коханка притягнув до поцлуя,
І він, що вже не відстає від мене,

Поплував уста мої тремтячі.
"Звідник" була та книга й її автор.
В той день уже ми більше не читали".

1 - Підземелля - тобто "Пекло".

З ДІАЛОГУ "ДЕВ'ЯТЬ СЛІПЦІВ"

Третій сліпий

Хто у зимі Кіммерської країни
Або в тюрмі не бачив сонця довгі дні,
Для того блиски сонячні страшні,
Коли нараз він зустріється з ними.
О, і зовсім осліпне він не раз;
Зирнув - і розкіш віншеч розлилася.
Так сталося й мені, що довгий час
Я знав лиш маловартее заласся.
Та ледве я зирнув на ідеали,
То осліпив мене їх блиск надземний
І розкоші в тій хвилі всі пропали.
Чого ж я, мрець, плетусь ще між живими
Сліпий невір дугами світляними?
Геть! Радше в Оркус западуся темний!

ІТАЛІЙСЬКОЇ
ПОЕЗІЇ

ДАНТЕ
АЛІГ'ЕРІ
(1265-1321)

DANTE
ALIGHIERI

ДЖОРДANO
БРУНО
(1548-1600)

BRUNO

СЛОВО О ПЛЪКУ ИГОРЪВЪ,
ИГОРЯ, СЫНА СВЯТЪСЛАВЛЯ,
ВНУКА ОЛЬГОВА

На Дунаи Ярославныгъ гласъ ся слышитъ,
зегзицею, незнаема, рано кычетъ:

"Полечю, - рече, - зегзицею по Дунаеви,
омочю беврягъ рукавъ въ Каялѣ рѣцѣ,
утру князю кровавыя его раны
на жестоцѣмъ его гѣлѣ".

Ярославна рано плачетъ въ Путивлѣ
на забралѣ, аркучи:

"О вѣтре, вѣтрило!

Чему, господине, насильно вѣши?

Чему мычещи хиновскыя стрѣлки
на своєю нетрудноя крилицо
на моея лады вой?

Мало ли ти бяшеть горѣ поль облакы вѣяти,
лелѣючи корабли на синѣ морѣ?

Чему, господине, мое веселие по ковылию развѣя?"

Ярославна рано плачетъ Путивлаю городу
на заборолѣ, аркучи:

"О Днепре Словутицю!

Ты пробилъ еси каменныя горы
сквозь земаю Половецкую.

Ты леліялъ еси на себѣ Святослави насады
до плъку Кобякова.

Възлелѣи, господине, мою ладу къ мнѣ,
абыхъ не слала къ нему слезъ на море рано".

Ярославна рано плачетъ въ Путивлѣ
на забралѣ, аркучи:

"Свѣтлоє и тресвѣтлоє сльнце!

Всѣмъ тепло и красно еси!

Чему, господине, простре горячною своєю лучю
на ладѣ вой,
въ полѣ безводнѣ жаждено имъ лучи сыпряже,
тутою имъ туди затче?"

СЛОВО О ПОЛКУ ИГОРЕВИМ

<ПЛАЧЪ ЯРОСЛАВНИ>

Ярославнин голос даесь чути.
Мов зозуля перед зорев рано,
Так заводить в тузі і печалі:
"О, коб мені зозульки сизою крила,
Полетіла б я тихим Дунаєм,
Омочила б мій рукав багрянний
У ріці Каял, втерла б князю
Тії рани глибокі, криваві
На його жестокім, сильнім тілі!"

Ярославна рано заридала
У Путивлі-граді на забралі:
"О вітрило, вітре! Чом насильно
Вієш? Пощо мечеш ханські стріли
На мойого мужа-лади повки
Своїми легенькими крилами?
Чи ж ти мало було місця в світі,
Щоб ти віяв понад сині гори
І леліяв кораблі-носади
На рожевих хвилях синя моря?
О, чому, чому ти, господине,
Мою радість по степу розвіяв?.."
Ярославна рано заридала
У Путивлі-граді на забралі:
"Ой ти, Дніпре, ти, старий Славuto!
Ти пробив еси кам'яні гори,
Ти продерся крізь поганську земаю,
Ти колись носив на своїх хвилях
Святославові судна, поганців
Пораження! О, днесь, господине,
Прилелій до мене мого мужа,
Щоби я за ним шодень гарячих
Сліз не слала від рана до моря!"

Ярославна рано заридала
У Путивлі-граді на забралі:
"О ти, світле і тресвітле сонце,
Всім ти добре еси і прекрасне!
О, чому ж свої гарячі лучі
Мечеш на степу пустім, безвіднім
Ти на повки мого мужа-лади?
О, чом ти спрягло їм тугі луки
Спрагов, а тугов заткало туди?.."

ІЗ ЗБІРКИ БАЙОК "СКАРБНИЧКА"

ДОРОГИЙ КАМІНЕЦЬ ЦІСАРЯ

У цисаря був камінь дорогий,
В яким являлася велика сила:
Коли його покласти на вагу,
То олово він переважував
І всякі інші метали.
Чи що велике, чи широкє,
Як проти нього зважити було,
Те швидко піднімалося угору,
А свою шальку камінь тяг униз,
І жадним тятарем не було можна
Перетягти його, аби піднявся вгору.
Та найбільш дивувало всіх людей
Ось яке чудо: як лиш попелом
Посипати той камінь, зараз він
Усяку силу трапив, і малє
Пірце його перетягало вгору.
І цисарю сказав один мудрець:
"Сей камінь, пане, — твоя царська сила,
Що потути й власті сього світу
Переважас; жадна з них окремо
І всі враз їй протистоять не можуть.
Та коли сила та відійметься
Від тебе чи то волею судьби,
Припадком або смертю, то ти сам
На шалі сього світу не заважиш
Ані на порожину більше, як
Звичайний смертний. Але сила та
Дар має теж не пропадати марно,
Даючи змогу цисарю робити
Добра так много людям, що звичайний
Ум смертного збагнуть не може навіть.
Благословенний той володар, що
Почує в собі силу ту велику
І знайде в собі силу волі й віри
Їй присвятити все життя своє.
Такий при помочі чудесного
Отсього каменя заобуде скарб,
Що переважить ще той самий камінь
На шалі й не відійметься від нього".

ІЗ
СЕРЕДНЬОВІСНОЇ
ЦИМЕРЬСЬКОЇ ПОЕМАЇ

БОНЕРІЙ
(XIII ст.)

ПІСНЯ ПРО ДІВЧИНУ З РУСЬКОЇ КРАЇНИ

фрагменти

Край Сіцилії далекої
Наш кораблик пролітав,
В пишних строях ми на покладі
Поставали, як і сліда.
Живо біг носатий човен наш,
Гордий, що героїв ніс...
Гей, в кого не мужня душа,
Не посмів би плавать там,
А проте дівчина з руської країни,
Що в короні сяє, мене не приймає.
Раз, дівчинонько, пістнадцять нас
З чотирьох проломів враз
Морську воду черпать мусили —
Хвилі люті ревали,
Заливали човен наш дотла, —
Та таки ми не дались!
Гей, в кого не мужня душа,
Не посмів би плавать там!
А проте дівчина з руської країни,
Що в короні сяє, мене не приймає.
Знаю вісім штук умію я
Вірші голосні складати,
Іздить на коні прудкому, як змія,
Плавають в піннявих балах
І на лижвах по снігу шмиглять,
Списом в оленя кидать,
Веслувать, як досвідний гребець,
Мечем, луком воювать.
А проте дівчина з руської країни,
Що в короні сяє, мене не приймає.
Я родився в Упланді, де люд
Славно луки натяга,
А тепер, ненависні хлопам,
Човни вольні мої
То до берега причалюють,
То — йдуть в море, як чайки,
Як їх з берега позсовуєм,
Криють хвилі водянї.
А проте дівчина з руської країни,
Що в короні сяє, мене не приймає.

ІЗ
СЕРЕДНЬОВІСНОЇ
ПОВІСТІ
"СЛОБОДИ"

КАРАЛЬ
ТАУРАШ
(XIII ст.)

SONNETS

LXVI

Tired with all these, for restful death I cry,
As, to behold desert a beggar born,
And needy nothing trimm'd in jollity,
And purest faith unhappily forsworn,
And gilded honour shamefully misplaced,
And maiden virtue rudely strumpeted,
And right perfection wrongfully disgraced,
And strength by limping sway disabled,
And art made tongue-tied by authority,
And folly doctor-like controlling skill,
And simple truth miscall'd simplicity,
And captive good attending captain ill:
Tired with all these, from these would I be gone,
Save that, to die, I leave my love alone.

LXXVI

Why is my verse so barren of new pride,
So far from variation or quick change?
Why with the time do I not glance aside
To new-found methods and to compounds strange?
Why write I still all one, ever the same,
And keep invention in a noted weed,
That every word doth almost tell my name,
Showing their birth and where they did proceed?
O, know, sweet love, I always write of you,
And you and love are still my argument;
So all my best is dressing old words new,
Spending again what is already spent:
For as the sun is daily new and old,
So is my love still telling what is told.

CXLIII

Lol as a careful housewife runs to catch
One of her feather'd creatures broke away,
Sets down her babe and makes an swift dispatch
In pursuit of the thing she would have stay,
Whilst her neglected child holds her in chase,
Cries to catch her whose busy care is bent
To follow that which flies before her face,
Not prizing her poor infant's discontent;
So runn'st thou after that which flies from thee,
Whilst I thy babe chase thee afar behind;
But if thou catch thy hope, turn back to me,
And play the mother's part, kiss me, be kind:
So will I pray that thou mayst have thy 'Will,'
If thou turn back, and my loud crying still.

SHAKESPEARE
(154-1616)

СОНЕТИ

LXVI

Не раз я кличу смерть, бо нудно бачить в світі,
Як ходить працьвник в жебрацькому лахмітті,
А капосне ніщо блищить у пишнім строю,
А вірність ширая, знай, б'ється з клеветою.
Як славу має й честь огида і облуда,
А чистоту он там сквернить насилля дике,
Як чесноту ганьбить ось стовпище велике,
А власть над всіма зла, як на очах полуда.
Перед надсилою художество німіє,
А дурень мудрому відмірює права,
І правда спугана, безпомічна дуріє,
А добрий в найми йде, а ледар ужива —
Умер би! Ні, держись тривотою одною:
Як я умру, й любов моя умре зі мною.

LXXVI

Чом бідний так на новину мій спів,
Не строїться відмінно все для моєї?
Чом я не силуюсь, як іншим се уходить —
Пишних, надутих добирати слів?
Чом мисль моя одно й однаке все
Одіння носить, просте і щоденне?
І легко взнать мене, бо кожнеє слівце
На свого творця вказує, на мене.
Про тебе, любко, я раз в раз співаю,
Про тебе, мого співу й серця раю!
В старі слова ввесь дух свій я вкладаю.
Тобі даю, що вже твоє здавен.
Як сонця схід і захід все ясен;
Так спів мій все новий, хоч все оден.

CXLIII

Як господиня дбала без упину
Слідить курчатко, що втекло від хати,
Свою на землю посадить дитину,
Сама ж курчатка побіжить шукати;
А тим часом дитя кричить і плаче
І все за нею кличе: «Мамо, мамо!» —
Вона ж нічого не вчува, не баче,
Поки курчатка не знайде, — так само
Й ти того, що втіка від тебе, прагнеш,
А я, дитя, зову тебе з сльозами:
«Вернись до мене, як мету своєю осягнеш!
І поцілуй, і будь мені замісто мами!
І втихне плач мій, сліз джерело висхне,
Як мати к серцю дитячко притисне».

АНГЛІЙСЬКОЇ
ПОЕЗІЇВІЛЬЯМ
ШЕКСПІР

CAIN
MYSTERY

Cain. Oh, thou beautiful
And unimaginable ether! and
Ye multiplying masses of increased
And still increasing lights! what are ye? what
Is this blue wilderness of interminable
Air, where ye roll along, as I have seen
The leaves along the limpid streams of Eden?
Is your course measured for ye! Or do ye
Sweep on in your unbounded revelry
Through an aerial universe of endless
Expansion — at which my soul aches to think —
Intoxicated with eternity?
Oh God! Oh Gods! or whatso'er ye are!
How beautiful ye are! how beautiful
Your works, or accidents, or whatsoe'er
They may be! Let me die, as atoms die
(If that they die), or know ye in your might
And knowledge! My thoughts are not in this hour
Unworthy what I see, though my dust is;
Spirit! let me expire, or see them nearer.

OZYMANDIAS

I met a traveller from an antique land,
Who said - «Two vast and trunkless legs of stone
Stand in the desert... Near them, on the sand,
Half sunk a shattered visage lies, whose frown,
And wrinkled lip, and sneer of cold command,
Tell that its sculptor well those passions read
Which yet survive, stamped on these lifeless things,
The hand that mocked them, and the heart that fed;
And on the pedestal, these words appear:
My name is Ozymandias, King of Kings,
Look on my Works, ye Mighty, and despair!
Nothing beside remains. Round the decay
Of that colossal Wreck, boundless and bare
The lone and level sands stretch far away».

з англійської
поезії

GEORGE
GORDON
NOEL
BYRON
(1788-1824)

PERCY
BYSSHE
SHELLEY
(1792-1822)

КАІН
МІСТЕРІЯ

Кайн. О чудний,
О незглибимий світе! О ви, стада
Блискучих, незлічаних зізд! Скажіть,
Що ви? Що та блакитна бездна, етер
Бездонний, у котрім пливете ви,
Як листя зісхає я видав пливуче
На кришталювих хвилях райських рік?
Чи ваша путь означена, чи, може,
Мчитесь ви сліпо в воздушнім просторі
В безмірну даль, для думки недостижну,
Що духа безконечністю п'янить?
О боже! О боги, чи хто ви будь там, —
Як ви хороші! Як хороші діла,
Чи власні тіла ваші ті, чи що се!
О! дайте вмерти ми, як мруть атоми
(Коли вони мруть), або пізнати вас,
Всю силу і мудрість вашу. Хоч я прах,
Та мисль моя безсмертна. Ох, ти, духу,
Убий мя або дай поглянуть зблизька!

OZYMANDIAS

З країв далеких пугник повертає
І каже: «Велет кам'яний стоїть
В пустині; ніг вже ані рук немає,
І збоку голова в піску лежить.
Та на лиці гордий безмірно вид,
Залізна воля і погорда злая,
Що топче скутий невільницький світ, -
Усе те в рисах кам'яних триває.
А вшоді напис вкований в граніт:
«Я Озимандіас, цар всіх царів, -
Глядіть, раби, на мене і тремтіть!»
Нічого більш. Мертва, суха, німая
Пустиня грає хвилями пісків
І звільна, стиха камінь заливає».

англійської
поезії

ДЖОРДЖ
ГОРДОН
НОЕЛЬ
БАЙРОН

ПЕРСІ БІШ
ШЕЛЛІ

ІЗ
ФРАНЦУЗЬКОЇ
ПОЕЗІЇ

ВІКТОР
ГЮГО
(1802-1885 рр.)

ШО ТАКЕ ШТУКА?

Штука — то радість і слава,
Блискавка в бурю іскрява,
Промінь, небесний у млі;
Штука — се ясність весвітня,
Стежка народів завітна,
Зірка на божім чолі.
Штука се пісня велична,
Серцю сумирному ближня,
Гомін дїрови і міст,
Шепти, шлунки любовні,
Пориви душ невимовні,
Форма прекрасна і зміст.
Штука — се думка, що встане,
Всяя порвавши кайдани,
Се побідитель благий,
Дасть уярмленим свободу,
Вільному дасть же народу
Велич і славу в людий.

1 — Штука — мистецтво.

СЕНТИМЕНТАЛЬНА РОЗМОВА

У парку старезнім, самотнім, холоднім
Дві постаті поруч ідуть.
Їх очі замерлі, уста їх безкровні,
Розмови їх мало що й чуть.
У парку старезнім, самотнім, холоднім
Двом тіням тим сниться колишнього тінь.
«Чи тямить колишні радощі наші?»
«А пощо їх тямить? Амінь!»
«Чи все ще у тебе так серденько б'ється
Як тільки мій голос озветься?
Чи все ще мене ти видаєш у сні?»
«Ні».
«Ах, гарні бували ті дні,
Несказанна розквіч і вічно нова,
Коли то з устами уста зустрічались».
«Овва!»
«Яке було синє те небо над нами
І скільки безмірних надій!»
«Пропали надії, мов хмари хиткі
У чорній безодні онтій».
Ішли вони звільна, і ледве хилилась
Під ними зів'яла трава;
Лиш темная нічка там чула
Їх тихі слова.

ПОЛЬ ВЕРЛЕН
(1844-1896 рр.)

Die Lotosblume ängstigt
Sich vor der Sonne Pracht,
Und mit gesenktem Haupte
Erwartet sie träumend die Nacht.
Der Mond, der ist ihr Buhle,
Er weckt sie mit seinem Licht,
Und ihm entschleicht sie freundlich
Ihr frommes Blumengesicht.
Sie blüht und glüht und leuchtet,
Und starret stumm in die Höh';
Sie duftet und weinet und zittert
Vor Liebe und Liebesweh.

Ein Fichtenbaum steht einsam
Im Norden auf kahler Höh.
Ihn schläfert; mit weisser Decke
Umhüllen ihn Eis und Schnee.
Er träumt von einer Palme,
Die fern im Morgenland,
Einsam und schweigend trauert
Auf brennender Felsenwand.

Лотосу цвітка лякаєсь
Пишного сонця лучей,
Головку сонну схиляє,
Жде днями тіні ночей.
А місяць — то її коханок,
Своїм світлом будить її.
Йому odkрива вона дружно
Лице своє в тишині.
Цвіте, і блистить, і палає,
І німо му зрить в лице,
І запах і сльози любові,
Дрижачи, йому лиш шле.

На півночі сосна самотня
Стоїть на безлюдній горі,
дрімаєсь їй... Снігом і льодом
зима оповила її.
І сниться їй пальма зелена,
що ген десь у южній землі
стоїть, і дримає, і в'яне
на голий, жарущій скалі.

ІЗ ПОВОЧАСНОЇ
НІМЕЦЬКОЇ
ПОЕЗІЇ

HEINRICH
HEINE
(1797-1856)

ГЕНРІХ
ГЕЙНЕ

FAUST
GEISTER

Schwindet, ihr dunkeln
Wölbungen droben!
Reizender schaue
Freundlich der blaue
Äther herein!
Wären die dunkeln
Wolken zerronnen!
Sternelein funkeln,
Mildere Sonnen
Scheinen darein.
Himmlischer Söhne
Geistige Schöne,
Schwankende Beugung
Schwebet vorüber.
Sehnende Neigung
Folget hinüber;
Und der Gewänder
Flatternde Bänder
Decken die Länder,
Decken die Laube,
Wo sich fürs Leben,
Tief in Gedanken,
Liebende geben.
Laube bei Laube!
Sprossende Ranken!
Lastende Traube
Stürzt ins Behälter
Drängender Kelter,
Stürzen in Bächen
Schäumende Weine,
Rieseln durch reine,
Edle Gesteine,
Lassen die Höhen
Hinter sich liegen,
Breiten zu Seen
Sich ums Genügen
Grünender Hügel.

.....
Einige klimmen
Über die Höhen,
Andere schwimmen
Über die Seen,
Andere schweben;
Alle zum Leben,
Alle zur Ferne
Liebender Sterne,
Seliger Huld.

ФАУСТ
<ХОР ДУХІВ>

Шезніть горою,
Темні скелішня!
Лийся рікою,
Любе проміння
Сонця сода!
Коб пошезали
Темні хмари!
Ось за звіздою
Сяє звізда
Нижнов красою,
Духів пречистих
Чудні постави
Хиляться хистко,
Мчать, наче хмари,
Тут сердечна
За ними всла;
Шата їх біла,
Ген, безконечна,
Ниви покрила;
Тихий привіт
Світу розлила.
В думках без мови
Люб'ячі пари
Нижаться в ряд.
Сад при садові —
Все виноград!
Грона важкі
Сиплються в гарні
Стінки тискарні,
Ллються шумні
Вина пінисті, —
Ллють через чисті
Ясні клейноти...
Гори минають
І скал оплоти,
Аж в озери ся
Ген розливають.

.....
Деякі пнуться
На гострі скали,
Другі несуться
Над озерами,
І інші заіпають;
Всі життяно сяють,
Всі вадаль, по морі
На ясні зорі,
В щастя пристань.

ВЕЛИКОДНІ ХОРИ

CHOR DER ENGEL.
Christ ist erstanden!
Selig der Liebende,
Der die betrübende,
Heilsam' und übende
Prüfung bestanden.

CHOR DER WEIBER.
Mit Spezereien
Hatten wir ihn gepflegt,
Wir seine Treuen
Hatten ihn hingelegt;
Tücher und Binden
Reinlich umwandten wir,
Ach! und wir finden
Christ nicht mehr hier.

CHOR DER ENGEL.
Christ ist erstanden!
Freude dem Sterblichen,
Den die verderblichen,
Schleichenden, erblichen
Mängel umwandten.

CHOR DER JÜNGER.
Hat der Begrabene
Schon sich nach oben,
Lebend Erhabene,
Herrlich erhoben,
Ist er in Werdelust
Schaffender Freude nah:
Ach! an der Erde Brust
Sind wir zum Leide da.
Ließ er die Seinen
Schmachtend uns hier zurück;
Ach! wir beweinen,
Meister, dein Glück!

CHOR DER ENGEL.
Christ ist erstanden,
Aus der Verwesung Schoß;
Reißet von Banden
Freudig euch los!
Tätig ihn Preisenden,
Liebe Beweisenden,
Brüderlich Speisenden,
Predigend Reisenden,
Wonne Verheißenden
Euch ist der Meister nah,
Euch ist er da!

ХОР АНГЕЛІВ
Христос воскрес!
Радість землі сина,
Прощення їх винам,
Очисть від змаз і плям
Зійшли з небес!

ХОР ЖІНОК
Мастями вонними
Ми го скропили,
В камені онде ми
В гріб го зложили,
В чисте покривало
Ми го обвили в жалобі.
Ах, та не здибали
Христа вже в гробі!

ХОР АНГЕЛІВ
Христос воскрес!
Мир тим, що хрест несли,
В серці любов найшли,
Пекло покус пройшли,
Чистячий жар увесь!

ХОР УЧЕНИКІВ
Ось над могилою
Камінь з печатно!
Дивною силою,
Світлою статтю
Встав він і смерть поправ
Сильнов рукою!
Вчителю, чом не взяв
Нас ти з собою?
В горі розстались ми
З тобов на світі,
В тузі остались ми
Тут, щоб терпіти.

ХОР АНГЕЛІВ
Христос воскрес
З лона могили!
Всім, хто з пут рвесь,
Він додав сили.
Ділами чтить його,
Серця любовою,
Братне кормить його
Щедров рукою,
Правду несіте в світ,
Скорбним утіху шліть,
В той час воскресшого
Стрітите в вічнім спокою.

Ой ти дівчино зарученая,
Чого ж ти ходиш засмученая?
Ой як же мені смутній не бути:
Кого люблю я, трудно забути.

Ой ти дівчино, словами блудиш,
Сама не знаєш, кого ти любиш.
Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Тільки не знаю, з ким жити маю.

Verlobtes Mädchen, traurige Schöne,
Was perlt in deinem Äuglein wie Träne?
Wie soll ich freun mich, wenn Schmerz mich sticht?
Ach, wen ich liebe, vergeß' ich nicht!

O Mädchen, Mädchen, du irrest sehr,
Und wen du liebest, weißt selbst nicht mehr!
O wen ich liebe, weiß ich recht wohl,
Nur nicht, mit wem ich... leben soll!

ЗМІСТ

„Найуніверсальніший геній” українського поетичного перекладу. Н. Назаров	4
Із шумерської поезії	
Інума іліш („Коли вгорі”)	12
З давньоєврейської поезії	
Книга буття	12
З давньогрецької поезії	
Гесіод. Діла і дні	13
Алкей. „Донеси додому, гонче...”	13
Сапфо. „Видається мені...”	13
Біон Бористеніт. На смерть Адоніса	14
Квінт Горацій Флакк. До Аполлона	14
Мусей Граматик. Геро і Леандер	15
З давньоримської поезії	
Публій Овідій Назон. Скорботні елегії. IV,10; III,9	16
З італійської поезії	
Данте Аліґ'єрі. Божественна комедія. Підземелля	17
Джордано Бруно. З діалогу „Дев'ять сліпців”	17
З давньоруської поезії	
Слово о пляку Игор'івѣ	18
Слово о полку Ігоревім	19
Із середньовічної німецької поезії	
Бонерій. Зі збірки байок „Скарбничка”. Дорогий камінь цесаря	20
Із середньовічної норвезької поезії	
Гаральд Гардраді. Пісня про дівчину з руської країни	21

З англійської поезії

W. Shakespeare. Sonnets	22
В. Шекспір. Сонети	23
G. Byron. Cain. Mystery	24
Р. Шеллі. Озімандіас	24
Дж. Байрон. Каїн. Містерія	25
П. Шеллі. Озімандіас	25

Із французької поезії

В. Гюго. Що таке шпуга?	26
П. Верлен. Сентиментальна розмова	26

З новочасної німецької поезії

H. Heine. "Die Lotosblume dngstigt..."	27
"Ein Fichtenbaum steht einsam..."	27
„Лотосу цвітка лякаєсь..."	27
„На півночі сосна самотня..."	27
J. W. Goethe. Faust.	
Geister. "Schwindet, ihr dunkeln..."	28
Хор духів	28
Chor der Engel. "Christ ist erstanden!..."	29
Великодні хори	29

З української народної поезії

„Ой ти дівчино зарученая..."	30
„Verlobtes Mädchen, traurige Schiце..."	30

Примітки	31
----------------	----

**СВІДОЦТВО ПРО ВНЕСЕННЯ СУБ'ЄКТА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ
ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИДАВЦІВ,
ВИГОТІВНИКІВ І РОЗПОВСЮДЖУВАЧІВ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ
Серія ДК № 1537 від 22.10.2003 р.**

Підп. до друку 31.10.2006. Формат 60×841/16. Папір офсетн. Друк різнограф.
Ум. др. арк. 1,0. Тираж 100. Зам. № 4587.

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ВІДДІЛ
Кіровоградського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
25006, Кіровоград, вул. Шевченка, 1
Тел.: (0522) 24-59-84.
Факс.: (0522) 24-85-44.
E-Mail: mails@kspu.kr.ua